

DOI: <https://doi.org/10.31648/apr.6434>

Data przesłania artykułu: 20 sierpnia 2020 r.

Data akceptacji artykułu: 10 grudnia 2020 r.

LEKSYKA JĘZYKA POLSKIEGO I ROSYJSKIEGO W CZASACH ZARAŻY

Jolanta Miturska-Bojanowska

niezależny badacz, Szczecin, Polska

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5439-2319>

e-mail: jmbnew@wp.pl

Abstrakt: W artykule zaprezentowano najnowsze polskie i rosyjskie słownictwo (jednostki ciągłe i nieciągłe) odnoszące się do początków pandemii koronawirusa w Europie. Zgromadzony materiał leksykalny obejmujący okres marzec–sierpień 2020 roku jest zróżnicowany pod względem stylistycznym. Wśród przykładów są jednostki będące efektem derywacji, zapożyczeń (zewnątrznych i wewnętrznych), neosemantyzacji, aktywizacji pasywnej leksyki. Poza proveniencją leksemów skoncentrowano się także na ich relacjach paradygmatycznych, powstawaniu jednostek wieloznacznych oraz relacjach zachodzących między poszczególnymi semantemami. Materiał ilustracyjny wyekscerpowano ze źródeł internetowych, telewizyjnych programów informacyjnych oraz opracowań o charakterze słownikowym.

Słowa kluczowe: koronawirus, leksyka, relacje paradygmatyczne, język polski, język rosyjski

Submitted on August 20, 2020
Accepted on December 10, 2020

POLISH AND RUSSIAN LEXIS IN TIMES OF PANDEMIC

Jolanta Miturska-Bojanowska

independent researcher, Szczecin, Poland

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5439-2319>

e-mail: jmbnew@wp.pl

Abstract: The paper presents the latest Polish and Russian vocabulary (continuous and discontinuous units) related to the origins of the coronavirus pandemic in Europe. The collected lexical material covering the period from March till August 2020 is stylistically diverse. Examples include units resulting from derivations, borrowings (external and internal), neosemantization, and activation of passive lexis. Apart from the provenance of lexemes, the author also focuses on their paradigmatic relations, the formation of ambiguous units and the relations between individual semantic units. The relevant examples have been excerpted from internet sources, TV news programs and lexicographical studies.

Keywords: coronavirus, lexis, paradigmatic relations, Polish, Russian

Wprowadzenie

Ogólnoświatowa pandemia koronawirusa nie tylko odmieniła życie mieszkańców globu ziemskiego, lecz także znalazła odzwierciedlenie w zasobach leksykalnych wielu języków. Oto kilka egzemplifikacji neologizmów w języku angielskim, niemieckim, francuskim i hiszpańskim. Już w ciągu pierwszych miesięcy rozprzestrzeniania się COVID-19 i przymusowej kwarantanny angielskie słowniki odnotowały najnowsze słownictwo odnoszące się do stanu epidemii, którego część została zapożyczona przez inne języki, por. *coronennial* (na wzór *millennial*) ‘dziecko, które urodzi się w okresie pandemii i przymusowej kwarantanny’, *quaranteen* (*quarantine* + *teenager*) ‘nastolatek w czasie kwarantanny’, *covidivorce* (← *covid* + *divorce*) ‘rozwód, spowodowany długotrwałym wspólnym przebywaniem małżonków w tej samej zamkniętej przestrzeni w czasie pandemii’ [*Cambridge Dictionary*, online], *zumping* (← *zoom* + *dumping*) ‘zerwanie z drugą osobą za pomocą Zooma lub innej aplikacji umożliwiającej konwersację

w formie wideo’, *covexit* (*covid* + *exit*) ‘strategia wdrożona przez rządy w celu złagodzenia ograniczeń wprowadzonych przez epidemię COVID-19’ [*Collins Dictionary*, online], *covidate* (*covid* + *date*) ‘randka w czasie epidemii w formie online (na portalu randkowym *Date*)’ [*Urban Dictionary*, online], abrewiaturową *WFH* (*work from home*) ‘praca z domu’ i inne.

W początkowym okresie pandemii w języku niemieckim aktywizował się m.in. pasywny leksem *Hamsterkaufen* ‘zakupy ponad miarę, na zapas; chomikowanie’. Na wzór złożenia *Kummerspeck* ‘dodatkové kilogramy spowodowane nadmiernym podjadaniem w stanie emocjonalnego wzburzenia’ utworzono rzeczownik *Coronaspeck* ‘dodatkové kilogramy, przytycie w czasach epidemii koronawirusa’.

Francuzi zobligowani do przymusowej kwarantanny w czasie jej trwania wykreowali, m.in. derywat *quatorzaine* (← *quatorze jours*), nawiązujący do 14-dniowej inkubacji koronawirusa u osób zarażonych. Ponadto obywatele przekonani, że władze dezinformują mieszkańców o rzeczywistej sytuacji epidemiologicznej w kraju, ukuli neologizm *désinfox*, zbieżny brzmieniowo z leksemem *désinfection* (paronomazja). Jeszcze inny okazjonalizm, który na początku pandemii znalazł odzwierciedlenie we francuskiej prasie, to *macronavirus*¹.

W Hiszpanii, gdzie liczba zachorowań na początku szerzenia się epidemii była jedną z najwyższych w Europie, jej mieszkańcom przez pewien czas także zakazano prewencyjnie wychodzić z domu. Całe życie (też towarzyskie) Hiszpanów ograniczyło się do przesiadywania na balkonach. W krótkim czasie w języku hiszpańskim pojawiło się wyrażenie *la Gestapo de balcones* ‘osobliwy rytuał zniesławiania (krzykiem, wyzwiskami, świstami) osób, które zdaniem obserwatorów naruszały nakaz kwarantanny, opuszczając swoje domostwa’ [Comín 2020, online].

To zaledwie kilka przykładów tego, jak język reaguje na dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość. Ja jednak ograniczę się do słownictwa w języku polskim i rosyjskim, powstałego oraz aktywnego w czasach epidemii koronawirusa. Zaprezentuję jednostki ciągłe i nieciągłe o różnym nacechowaniu stylistycznym, będące efektem derywacji, zapożyczeń (zewnątrznych i wewnętrznych), neosemantyzacji, aktywizacji pasywnej leksyki, a odnoszącej się zarówno do samej pandemii, jak i życia mieszkańców Polski oraz Rosji w okresie jej trwania. Ponadto pokażę, jak nowe jednostki funkcjonują w systemie leksykalnym, koncentrując się na relacjach paradygmatycznych. Materiał ilustracyjny, obejmujący okres marzec–

¹ Por. tytuły prasowe *Une manifestation contre le « macronaviru » à Dijon* z 16.02.2020 r. [*Une...*, online]; *Toulouse: les banderoles « Macronavirus » se multiplient, les convocations au commissariat aussi* z 28.04.2020 r. [*Toulouse...*, online].

sierpień 2020 roku, pochodzi z prasy w wersji online, telewizyjnych programów informacyjnych oraz dodatkowo ze stron projektu *Słowa na czasie, Obserwatorium Językowego Uniwersytetu Warszawskiego, Miejskiego słownika slangu i internetowego słownika Словарь перемен*².

Derywacja

Sam termin (złożenie) *koronawirus*³/*коронавирус*⁴ o angielskiej proveniencji (wywodzący się z kolei z łacińskiego *coronaviridae*)⁵ jest dzisiaj znany chyba każdemu mieszkańcowi Polski i Rosji. Leksem ten, przechodząc w językach-biorcach drogę od zapożyczenia zewnętrznego do wewnętrznego, na długi czas zadomowił się w języku polskim i rosyjskim, stanowiąc bazę dla szeregu derywatów. Wśród nich nieliczną grupę tworzą leksemy pochodne, w których w całości zachowała się podstawa słowotwórcza (m.in. *koronawirusowy* (Adj), *koronawirusowe* (Sub: 2000+ „*koronawirusowego*” [2000..., online]), *koronawirusowanie*, *postkoronawirusowy*, *antykoronawirusowy*, *коронавирусный*, *докоронавирусный*, *посткоронавирусный*, *антикоронавирусный*). W obu językach pod względem ilościowym dominują formacje z wyekspozowanym prepozytywnym członem złożenia. W języku polskim powstała cała gama compositów z komponentem *korona*-⁶, por. *koronabiznes*, *koronacelebryta*, *koronaczasy*, *koronakampania*, *koronakryzys* ‘kryzys na rynku pracy’ [TVP1 „Wiadomości” z 24.04.2020], *koronanews*, *koronopandemia*⁷, *koronapanika*⁸, *koronatransport*, *koronawybory*

² Funkcjonująca od 2011 r. na Facebooku grupa, która rejestruje najnowszą leksykę, pochodzącą z Internetu, prasy i programów informacyjnych. Jednorazowe użycia oraz autorskie okazjonalizmy są poza sferą zainteresowań grupy [Глотова 2017, online].

³ Błędna forma *koronowirus*, która czasami pobrzmiwiała w mediach, powstała w wyniku asymilacji głosek [Kłosińska, *Koronawirus*, online]. Normatywna artykulacja (i pisownia) z *a* zarówno w polszczyźnie, jak i w ruszczyźnie jest odzwierciedleniem angielskiej i łacińskiej struktury terminu.

⁴ Leksem ten funkcjonuje w języku rosyjskich specjalistów od pewnego czasu. W *Национальном корпусе русского языка* został odnotowany w latach 90., natomiast pierwsze rejestracje leksykograficzne pochodzą z *Нового словаря иностранных слов* z 2008 r.

⁵ Więcej na temat etymologii leksemu *koronawirus* [Cierpich-Kozieł 2020, online].

⁶ Agnieszka Cierpich-Kozieł odnotowuje 52 neologizmy słowotwórcze (głównie okazjonalizmy) z komponentem *korona*-, które pojawiły się w polszczyźnie w okresie od 5.03 marca do 1 maja 2020 r. [Cierpich-Kozieł 2020, online].

⁷ „Świat panikuje (i słusznie) z powodu koronopandemii, robiąc góry zapasów (których to chyba może wystarczyć i na spadek), wali tłumami do aptek po wszelkie możliwe panacea – od witamin po maski” [Borowik 2020, online].

⁸ Por. tytuły prasowe *Koronapanika, czyli o tym, jak irracjonalność potęguje nasz strach przed nowym wirusem* [Kołodko 2020, online], *Koronawirus. Przeżyć emocje i je wypuścić. Terapeutka radzi, jak opanować „koronapanikę”* [Klimowicz 2020, online].

‘wybory (prezydenckie) w czasach epidemii koronawirusa’⁹, *koronawirusolog*, *koronasceptyk*, *koronazakupy*, czy slangowe *koronaferie*, *koronaimpreza*, *koronaparty*, wulg. *koronazjeb* ‘człowiek, który nie stosuje środków ostrożności przeciw koronawirusowi i namawia do tego innych’ oraz kontaminanty *koronalia* (*korona* + *juwenalia*) ‘spotkania studenckie zamiast juwenaliów’ (zob. [Kołodziejek 2020, online; Miejski..., online]), *korontanna* (← *koronawirus* + *kwarantanna*). *Miejski słownik slangu* odnotowuje jedynie jeden derywat sufiksalny *koronaliści* ‘chorzy na COVID-19’.

Warto też zwrócić uwagę na to, iż niektóre nowe derywaty cechują się wieloznacznością. Należy do nich leksem *koronaświrus*¹⁰ o dwóch spolaryzowanych semantemach. Z jednej strony jest to ‘osoba popadająca w panikę z powodu epidemii koronawirusa, wykupująca wszelkie możliwe towary z półek sklepowych oraz obsesyjnie śledząca dokumenty na temat pandemii’, z drugiej ‘człowiek, który bagatelizuje zagrożenie i zachęca innych do podejmowania szczególnego ryzyka, wbrew powszechnym zaleceniom’. Zatem mamy tu do czynienia ze stosunkowo rzadkim zjawiskiem, jakim jest enantiosemia, nazywana czasami antoniimią wewnętrzną.

W języku rosyjskim w mowie potocznej termin *коронавирус* funkcjonuje w skróconej formie *корона*¹¹, która z kolei stała się podstawą zarówno derywatów afiksalnych, jak i kolejnych złożzeń, por. *докоронный* (*докоронная эпоха*, *докоронное время*), *коронакризис*¹², *коронакризисный*¹³, *коронанаправления*, *коронафейк*, *коронапаника*, *коронаскептик*, *корона-диссидент* ‘человек, убежденный, что коронавирус выгоден властям и производителям лекарственных препаратов’ (*per analogiam* z *ВИЧ-диссидент*), *коронаэнтузиаст*, *коронапсихоз*, *корона-право*, *коронаречь*, *коронатермины*, *коронавирусолог*,

⁹ Por. tytuły prasowe *Hołownia* „*O tępym parciu do koronawyborów*”... [*Hołownia*... 2020, online]; *Koronawybory, czyli jak wirus usunął w cień kampanię prezydencką* [*Koronawybory*... 2020, online].

¹⁰ Leksem wzorowany jest na angielskim derywacie *covidiot*. Należy dodać, że w polszczyźnie potocznej mianem *koronaświrus* nazywana jest też sama choroba [*Miejski*... online].

¹¹ Por. pierwsze wersy piosenki Artura Sarkisjana *Коронавирус уходит*: „Коронавирус, корона уходит с нашего района / О том песня спета, не рада тебе планета” oraz tytuł prasowy *Остаться без короны. Как не заразиться COVID-19 на курорте* [АиФ. 2000. № 31]. Jak podaje Cierpich-Kozieł w języku polskim, głównie w mediach społecznościowych, także funkcjonuje skrócona postać leksemu *koronawirus* – *korona* w następujących znaczeniach 1) ‘nowy wirus, koronawirus’; 2) ‘czasy koronawirusa, okres pandemii’ [Cierpich-Kozieł 2020, online].

¹² Por. tytuł prasowy *Коронакризис. Правительство боится принимать решения без команды от Лукашенко* [*Коронакризис*... 2020, online].

¹³ Por. tytuły prasowe: *Коронакризисная ревизия Совфед проанализирует закон о контрсанкциях* [Галанина 2020, online], *Apple представила новый, коронакризисный iPhone SE* [*Apple*... 2020, online].

*короназаболевание (профилактика короназаболеваний), коронаподозрение*¹⁴, *коронаМир, коронасмерть, коронапофигисты* ‘те, которые отрицают наличие вируса’, *коронапроявления, czy kontaminanty*¹⁵ *коронавты*₁ (← *коронавирус + космонавты*) ‘люди, которые ходят в полном облачении, то есть в масках, защитных очках и перчатках’¹⁶ i *коронаоик* (← *коронавирус + параноик*). Należy podkreślić, iż rosyjscy językoznawcy w odniesieniu do ostatniego typu derywatów coraz częściej zaczynają używać terminu *слова-бленды*, zaś samą kontaminację (słowotwórstwo teleskopowe) określać jako *блендинг* (por. ang. *blending*) [Хрущева 2009, 95–101; 2011, 143–145; Григорьева 2019, 489]. W uzupełnieniu wypada dodać, że oficjalna nazwa *коронавирусная инфекция* w mowie potocznej zyskała postać uniwerbizmu *коронарка*, na bazie którego z kolei powstał derywat sufiksalny *коронарочка*.

W środowisku medycznym przy opisie interesującej nas choroby, jak również poza nim, funkcjonuje synonimiczny termin *Covid-19/ковид-19*, będący abrewiaturą angielskiego wyrażenia *COronaVirus Disease 2019* (‘koronawirusowa choroba 2019’). Także i ten profesjonalizm (kolejny przykład przekształcenia zapożyczenia zewnętrznego w wewnętrzne) stał się bazą słowotwórczą dla wielu derywatów. W języku polskim odnotowałam jedynie kilka leksemów pochodnych o niestabilizowanej grafii: przymiotniki *covidowy/kovidowy* (obecny np. w wyrażeniach *covidowe palce, kontrole kovidowe, wnioski covidowe, laboratorium covidowe* i inne) i *antykovidowy/antycovidowy* (*ustawa antykovidowa*), derywat paradygmataczny *covidove* (na wzór *becikowe*) ‘zasiłek opiekuńczy dla ubezpieczonego rolnika i jego rodziny’, złożenie *COVID-informacje* oraz potoczny (formacje sufiksalne) *kowidowcy/covidowcy* i *covidianie*.

W odróżnieniu od polszczyzny, w ruszczyźnie – głównie potocznej – funkcjonuje szereg derywatów motywowanych nazwą choroby. Są wśród nich leksemy będące efektem afiksacji: *ковидные*¹⁷ ‘пренебрежительно о тех, кто заразился ковидом’, feminatyw *ковидница, ковидарный* (np. *ковидарный госпиталь*), synonimiczne nazwy miejsc *ковидник*₁¹⁸ i powstały na wzór wyrazu *абортарий* derywat *ковидарий* ‘перепрофилированная больница под лечение коронави-

¹⁴ Por. tytuł prasowy *Коронаподозрение: как местное сообщество укукло меня в больницу* [Калда 2020, online].

¹⁵ Derywaty tego typu nazywane są też teleskopizmami (ros. телескопизмы) [Miturska-Bojanowska 2004, 427–431].

¹⁶ Leksem ma też i inne znaczenie, tożsame jak u derywatu *ковидонавты*. Por. *коронавты*₂ / *ковидонавты* ‘все обитатели (врачи и пациенты) зараженных больниц’.

¹⁷ Sufiksacji towarzyszy jednoczesna substancywizacja.

¹⁸ Derywat ma także znaczenie osobowe, synonimiczne substancywizowanemu leksemowi *ковидный* ‘больной Covid-19’.

руса' – alternatywny wobec wyrażenia *ковидная клиника, ковидарня; ковидло* lub *ковидла* 'простонародное название болезни ковид-19', *ковигист, постковидный* – synonim *посткоронный* (np. *постковидная/посткоронная жизнь, мир, отдых, туризм, период, дизайн, этикет; постковидный синдром; постковидные отношения*), *доковидный, заковидиться, отковидиться*. Leksem ten obecną jest także w złożeniach *ковид-диссидент/ковиддиссидент* 'человек, который не соблюдает карантин, отрицает наличие коронавируса', *ковид-диссидентство* i *ковидоглоссарий* oraz kontaminantach *ковидиада* 'занятия спортом в домашних условиях' (analogicznie jak *олимпиада, спартакиада, универсиада*), *ковидарность* (← *ковид* + *солидарность*) 'валантерство в эпоху пандемии', *ковидео* (← *ковид* + *видео*) 'видео о жизни в самоизоляции'.

Poza wspomnianymi gniazdami słowotwórczymi w obu językach tworzone są i inne, skupione wokół takich słów kluczowych, jak *масечка/маска* oraz tylko w języku rosyjskim serie wyrazów motywowane rzeczownikami *карантин* i *Zoom/зум*. Oto kilka przykładów derywatów, pochodnych leksemów *масечка/маска*: *масечковцы, антymasечковцы, масечкомания, масечкотат* (na wzór *билетотат*), *маскобесие* 'истерия вокруг медицинских масок и респираторов, покупка масок в огромных количествах', *масочники, антимасочники*. Kolejny ciąg leksemów motywowany jest rzeczownikiem *карантин*: *карантинники* 'онлайн-квартирники российских звезд в условиях самоизоляции', *скарантинить (скарантинить время)*, *докарантинный (докарантинная эпоха)*, *карантец, карантье* (analogicznie do *рантье*) 'люди, сдающие собак в аренду для прогулок во время карантина', *карантин-шейминг* 'порицание людей, нарушающих режим самоизоляции, и агрессия в их сторону', kontaminaty *карантиниада, карантикулы*¹⁹ (← *карантин* + *каникулы*), *карантинки* (← *карантин* + *валентинки*) 'письма, которые пишут друг другу разлученные влюбленные во время карантина'²⁰, *карантиндер* 'знакомства в интернете с помощью портала *Tinder*²¹ во время карантина', *карантини* (← *карантин* + *мартини*) 'любой алкогольный напиток на столе участника Zoom-вечеринки'. Na bazie nazwy komunikatora *Zoom / зум* utworzono grupę derywatów: *зуминар* 'вебинар, проводимый при помощи приложения *Zoom*', *зумиться* 'розга́тково 'общаться в *Zoom*, онлайн работать, преподавать или учиться через сервис *Zoom*', szybko jednak zyskał ogólniejsze znaczenie 'любой способ виртуальной коммуникации' (na jego bazie powstał

¹⁹ Por. polski derywat *koronaferie*.

²⁰ Leksem ten ma też inne znaczenie 'пересылаемые друг другу картинки о карантине' i wówczas motywującymi są wyrazy *карантин* i *картинки*.

²¹ Mobilny portal randkowy korzystający z technologii lokalizacji.

frazeologizm *зумится по скайпу*)²², *зумификация* ‘переход в programmu Zoom na работе, университете’, *обезуметь* ‘провести слишком много времени в приложении Zoom’ (por. homonimiczną *обезуметь* ‘stać bezumnym’), *зум-бомбинг* (na wzór *фотобомбинг*) ‘o rozgryszce, устраиваемом хулиганami w прямом эфире, если отсутствует защита паролем’. Niektórzy użytkownicy języka uważają, że całe życie mieszkańców będących w kwarantannie przeszło do sieci, por. nowe złożenia z komponentem *онлайн-*: *онлайн-культура*, *онлайн-голосование*, *онлайн-консультации* oraz funkcjonujące w potocznej komunikacji composita *зоом-ужин*, *зоом-завтрак*, *зоом-вечеринка*, *зоом-мероприятия*, *зоом-трансляции*.

Galerię odnotowanych przeze mnie polskich derywatów, a odnoszących się do stanu epidemii oraz życia Polaków w tym okresie, wieńczą złożenia: *wymazobusy*, *zombie-kolejki* ‘ludzie w масечках stojący w dużych odstępach w kolejkach do sklepów, urzędów pocztowych itp.’ i *wybory-widmo* ‘o zawieszonych czasowo (z powodu pandemii) wyborach prezydenckich, których pierwotny termin zaplanowano na 10 maja 2020 r.’ (RMF 13.05.2020) oraz derywat sufiksalny pot. *wuhanka* (*per analogiam* do *hiszpanka*) i kontaminant *trikini* (ang. *three* + *bikini*) ‘trzyzęściowy kostium plażowy z масечką’.

Z kolei lista rosyjskich derywatów (sufiksalnych, paradygmatycznych, złożzeń i kontaminantów), nazywających różne nowe realia w czasie stanu epidemii, jest nieco liczniejsza, por. *погулянцы* ‘te, кто выступает за мягкий карантин, т.е. возможность выйти на пешую прогулку, пробежку или просто во двор с детьми’, *шашлычник* ‘тот, кто вместо сидеть дома на карантине, тусуется, ходит на шашлыки’, *гречники* ‘люди, которые скупают гречку’, *карантинные* ‘наличные для пенсионеров, которые не болеют коронавирусом и соблюдают карантин’ i *путинские*²³ ‘o выплатах врачам в связи с ковид-19’ (na wzór istniejących w systemie leksykalnym języka rosyjskiego uniwersalizmów *командировочные*, *деревянные*, *суточные*), *бессимптомный*, *контактные* ‘люди, контактировавшие с больным’, *подозрительные* ‘люди с подозрением на коронавирусную инфекцию’, *застрянцы* ‘te, кто остался за пределами своей страны в связи с отменой авиасообщения’, *сидидомцы* ‘выступающие за жестокий карантин, т.е. чтобы разрешали выходить только в магазин, погулять с собакой или выйти в аптеку’, *макаронавирус* ‘массовые покупки

²² W języku angielskim także funkcjonuje czasownik *to Zoom* z tożsamym znaczeniem jak w języku rosyjskim. Trudno stwierdzić, czy rosyjski leksem jest zapożyczeniem, czy oba czasowniki powstały niezależnie. Analogiczne znaczenie do formacji werbalnej w języku rosyjskim zyskał czasownikowy derywat *скайпиться*.

²³ Sufiksacji towarzyszy jednoczesna substancywizacja.

товаров’, *прокрастибейкинг* ‘о способе поведения работающих женщин во время карантина, которые начинают что-то печь и откладывают дела на потом, прокрастинируют’, *вирусобесие* ‘комплекс мер профилактики’, *тревел-шейминг* (synonim wyrażenia „стыд за путешествия”), *инфодемия* (← *информация* + *эпидемия*) ‘рост потока информации об эпидемии, нередко ложной и преувеличенной’²⁴, *удАлёнушка* (← *удаленка* + *Аленушка*)²⁵, *расхламинго* (← *расхламление* + *фламинго*) ‘шутливое название уборки в квартире, во время которой хозяева выбрасывают ненужные вещи, весь накопившийся хлам’²⁶. Czasami pojawienie się nowych derywatów pociąga za sobą tworzenie kolejnych leksemów pochodnych. W stosunkowo krótkim czasie od zaistnienia rzeczownika *расхламинго* utworzono derywat z antonimicznym znaczeniem *заххламинго*.

Zapożyczenia

Czas pandemii to także okres fali zapożyczeń z języka angielskiego, por. *kowidiota/ковидиот* (*covidiot*), *ковид-бумеры* (ang. *COVID boomers*, analogicznie jak *беби-бумеры* ← ang. *baby boomer*²⁷) ‘дети, зачатые во время эпидемии коронавируса’, *думскроллинг* (ang. *doomscrolling*) ‘долговременное чтение негативных новостей’, polisemiczny leksem *корониалы* (ang. *coronials*) ‘дети лет 10–15, которые легко осваивают виртуальную реальность’ i ‘дети, которые будут рождены во время пандемии коронавируса’, *lockdown/локдаун* ‘запрет свободного входа или выхода из здания или определенной зоны в связи с эпидемией’, *коронагеддон* (ang. *coronageddon* ← *corona* + *Armageddon*) ‘армагеддон в эпоху коронавируса’, *коронапокалипсис* (ang. *coronapocalypse* ← *corona* + *apocalypse*), *коронадурки* (ang. *coronadouche*) ‘люди, которые вполне осознанно планируют продавать свои запасы с бешеной наценкой’, *коронапоја/коронаоия* (ang. *coronapnoia* ← *corona* + *paranoia*) ‘паранойя на тему

²⁴ Por. z leksemem *дезинформация*, potoczным *деза*.

²⁵ Tytuł prasowy w tygodniku „Аргументы и факты” № 13 z 25.03.2020 r.

²⁶ Nie mogę zgodzić się z interpretacją Katarzyny Kuligowskiej, która zalicza derywat do formacji prefiksально-суффиксально-суффиксально [Kuligowska 2020, 120]. Po pierwsze, w języku rosyjskim jeszcze przed pandemią funkcjonowały leksemy *расхламлять*, *расхламляться* oraz powstały na ich bazie rzeczownik *расхламление*, po drugie, w rosyjskim systemie słowotwórczym jak dotychczas nie odnotowano formantu *-инз(о)*. Nie uwzględnienie przez wspomnianą autorkę ogniwa czasownikowego i *nomen actionis* świadczyłoby o tym, iż derywat ten reprezentuje tzw. *черепащачное словообразование*, a tak nie jest.

²⁷ W Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej mianem *baby boomers* określa się osoby urodzone po II wojnie światowej, między 1946 a 1964 r.

коронавируса’, *карантинейджеры* (ang. *quaranteens*) ‘подростки на карантине’, *карантим* (ang. *quaranteam*) ‘команда, члены которой живут или работают вместе во время карантина’.

Powyżej była mowa o tym, że niektóre rodzime leksemy monosemiczne przekształcają się w polisemiczne, przy czym ich semantemy wchodzą w relacje antonimiczne. Z takim przykładem polaryzowania się znaczeń leksemy wieloznacznego mamy do czynienia w przypadku zapożyczonego substantiwu *ковидиот* (ang. *covidiot*). Na gruncie języka rosyjskiego zyskuje on dodatkowe znaczenie, które wchodzi w relacje antonimiczne ze znaczeniem pierwotnym, por. ‘тот, кто отрицает наличие пандемии и ее опасности’ i ‘тот, кто чересчур паникует’.

Wśród zapożyczeń z języka angielskiego obok jednostek ciągłych znalazły się m.in. wyrażenia *pacjent zero* / *нулевой пациент* ← *patient zero*, *дистанс społeczny* / *социальное дистанцирование* (*дистанция*) ← *social distancing* i *экономическая кома* ← *economic coma*.

Oprócz zapożyczeń zewnętrznych w pierwszych miesiącach 2020 roku w obu językach pojawiły się zapożyczenia wewnętrzne. Szereg profesjonalizmów w tym okresie wykracza poza ramy języka specjalistów. Są wśród nich wspomniane wyżej terminy medyczne *коронавирус/коронавирус* i *COVID-19 /ковид-19* oraz *пандемия/пандемия*, *изолаториум*²⁸, *оздоровиенiec* (*pozytywny ozdrowiенiec*)²⁹, *тепловизор*, *санитайзер*, *ПЦР-тест* (*полимеразная цепная реакция*) ‘метод, который позволяет выявить присутствие вируса в организме’. Ponadto rozszerza się zakres znaczeniowy żargonizmu *удаленка* ‘удаленная работа’. Dotychczas praca w trybie *online* dotyczyła jedynie freelancerów, w dobie pandemii objęła szeroki krąg profesji. W pewnym stopniu uniwerbizm pod względem znaczeniowym stał się bliski innemu kondensatowi *дистанционка* ‘дистанционное обучение’.

Neosemantyzacja i aktywizacja pasywnej leksyki

Szereg leksemów i wyrażeń w obu językach w okresie pandemii zyskuje nowe dodatkowe znaczenie, m.in. *домówka* ‘grany z domu kameralny koncert przed niewidzialną publicznością, transmitowany w sieci’ (wcześniej ‘impieza, party w domu’), *wymazówka* ‘karetka, która jeździ do pacjenta do domu, w celu pobrania wymazu’ (dotychczas w znaczeniu ‘plastikowa pałeczka lub wacik

²⁸ W okresie pandemii rolę izolatoriów mogą pełnić nie tylko sanatoria czy zakłady zamknięte, lecz także specjalnie na ten cel wyznaczone i przygotowane hostele, hotele, akademiki.

²⁹ W znaczeniu medycznym ‘osoba, u której ustąpiły objawy choroby zakaźnej, ale nie jest jeszcze całkiem zdrowa’ [WSJP, online].

do wykonywania wymazów'), *голомордые* pierwotnie 'люди без бороды', obecnie 'люди без маски', *маски-шоу* 'бесконечное хождение людей в масках по улицам' (dotychczas 'появление бойцов силовых ведомств обычно для обыска, ареста людей или имущества, конфискации'), *зумер* 'тот, кто проводит много времени в видеоконференциях' (pierwotnie 'человек, относящийся к поколению Z, обычно о том, кто родился в «нулевые» годы')³⁰, *самоизоляция* 'изоляция, обособление от других с целью соблюдать санитарно-эпидемиологический режим'³¹ (obok wcześniejszych 'политика изоляции страны, государства, экономики от внешней торговли' i 'в психологии: отстранение от внешнего мира'; pierwotnie pożyczka z języka angielskiego, por. *self-isolation*). Warto podkreślić, że pod wpływem neosemantyzmu *самоизоляция* w języku rosyjskim pojawił się czasownik *самоизолировать* i wyrażenie *соблюдать самоизоляцию*.

Z kolei przymiotnik *бесконтактный*, w swoim podstawowym znaczeniu 'осуществляемый на расстоянии, без прикосновения' [ТСРЯ 2006, 119] i mający związek z parapsychologią, obecnie oznacza nadal brak kontaktu fizycznego, ale jest odległy od zjawisk paranormalnych i funkcjonuje przykładowo w kolokacjach takich jak *бесконтактная доставка (товаров)* czy *бесконтактный вывоз продуктов* obok znanego już połączenia *бесконтактный платеж банковскими картами, с телефона* (por. wspomniany już substancywizowany leksem *бесконтактный*).

Rozszerzenie zakresu znaczeniowego obserwujemy także u niektórych dotychczasowych wyrażen *жёлтая зона* i *красная зона*, które wcześniej dotyczyły obszarów związanych z rozprzestrzenianiem się ASF 'afrykańskiego pomoru świń'³². W kontekście epidemii obecnie *жёлтую зону* oznacza się te powiaty, w których liczba zachorowań waha się między 6 a 12 osobami na 10 tys. mieszkańców, jeśli nowych zachorowań jest powyżej 12 na 10 tys. mieszkańców, wtedy powiat zaliczany jest do *красной зоны*³³.

³⁰ Semantem można też traktować jako efekt neosemantyzacji.

³¹ Semantem w pewnym stopniu staje się bliski znaczeniowo rzeczownikowi *карантин*, aczkolwiek pierwszy sposób izolacji ma charakter dobrowolny, drugi – przymusowy. Ponadto w tym nowym znaczeniu leksem traci pejoratywny odcień znaczeniowy, charakterystyczny dla wcześniejszych treści.

³² Przy ASF zastosowano następujące oznaczenia stref: *strefa жёлтая* – strefa ochronna, wolna od zachorowań, *strefa красная* – obszar, na którym stwierdzono zachorowania u dzików i *strefа небеска* – obszar zagrożony, na którym wykryto zachorowania na ASF u trzody chlewnej.

³³ Podział terenu RP wprowadzony 8 sierpnia 2020 r. przez Ministerstwo Zdrowia w związku z zachorowaniem na COVID-19 na trzy strefy: zieloną, żółtą i czerwoną uzależniony jest od liczby zachorowań na terenie danego powiatu. Obszar wolny od zachorowań określany jest jako *зеленая зона*. Analogiczne oznaczenia stref z różną liczbą zachorowań zastosowała na swoim terytorium

Także w języku rosyjskim neosemantyzacji ulegają niektóre związki wyrazowe, np. *в мирное время* wcześniej ‘об отсутствии войны’, teraz ‘то, что было до и настанет после войны с вирусом’, *мой дом – моя крепость* obecnie ‘это та крепость, в которой я нахожусь на карантине’, *коронованная особа* ‘больной Covid-19’, *пушечное мясо* ‘врачи’. Literalne znaczenie przybiera wyrażenie *у него не все дома* ‘возможно, что кто-н. из домашних нарушил санитарный режим и покинул квартиру’³⁴. W początkowym okresie kwarantanny w rezultacie transformacji (substytucja) powstała żartobliwa nazwa święta *День святого Карантина* (← *День святого Валентина*).

Dzięki wyemitowanemu po wieloletniej przerwie w kwietniu 2020 roku przez Olega Kuwajewa kolejnego odcinka kreskówki o Masianie („Изоляция” – bohater w czasie kwarantanny) błyskawicznie upowszechniło się słowo *наружу* ‘то, что за пределами дома’. Przymiotnik *наружный* zyskał nowe znaczenie ‘недоступный, запрещенный’, stając się bazą dla innych okazjonalnych derywatów: *наружать, наружитель, наружение*.

Ponadto aktywizują się także leksyka wojenna i wojenne metafory, które skutecznie wykorzystują dziennikarze relacjonujący sytuację związaną ze stanem pandemii, por. *первая линия фронта walki z коронавирусом, тоczyć войну з коронавирусом*³⁵, *звалчыць пандемію, walka ze skutkami pandemii, mobilizować się przeciwko koronawirusowi, koronawirus w natarciu, вирусный бой, врачи находятся на передовой, врачи ведут войну с эпидемией, бороться (борьба) с коронавирусом, атаки вируса, бойцы коронавирусаго фронта, противовирусная оборона, победить коронавирус* itp.

Nowe wyrażenia

Spontanicznie powstają nowe wyrażenia, często mające efemeryczny charakter, np. *новая normalność, zdalne życie, odmrażanie kraju* ‘poluzowywanie obostrzeń związanych z epidemią, odblokowywanie gospodarki’, *выплатщание*

Rosja. W związku z epidemią podobny podział kraju na strefy obowiązuje na Ukrainie. W zależności od liczby zachorowań wyznaczono tam następujące rodzaje obszarów: *красная, оранжевая, желтая* i *зеленая зона*, na których obowiązują stosowne ograniczenia.

³⁴ Por. komentarz na jednym z portali: „Вася, прежде чем считать баькинных – все или не все [дома], сосчитай-ка своих!” [(online). <https://www.sports.ru/football/1084740484.html> (dostęp 22.08.2020)].

³⁵ Por. cytata: „Teraz uznał, że lekarze i pielęgniarki toczą wojnę, a wrogiem, jest koronawirus” [(online). <https://www.tvp.pl/radio-koszalin/informacje/swiat/rezyser-miasteczka-twin-peaks-oferu-je-bezplatne-medytacje-dla-lekarzy-walczaczych-z-koronawirusem/47926783> (dostęp 22.08.2020)].

krzywej/ выравнивание кривой, сгладить кривую ‘graficzny obraz zmniejszania się przypadków zachorowań’, żartobliwe *wypłaszczenie Szumowskiego, sen Szumowskiego i spać jak Szumowski* ‘sen lekki, krótki z powodu nawału pracy czy związany z bardzo stresującą sytuacją’. W codziennych komunikatach dotyczących sytuacji epidemiologicznej w kraju spotykamy się z kolejnymi wyrażeniami typu *szpital jednoimienny, wymazywać górników* ‘pobierać wymazy u górników’, *ognisko epidemii, czerwony punkt epidemii* ‘miejsce, punkt z najwyższą liczbą zachorowań’, *zagłębienie koronawirusa* ‘o masowych zachorowaniach na koronawirusa w województwie śląskim, w szczególności wśród górników’, *pelzająca epidemia* ‘lokalne wybuchy/wzrost epidemii’, *druga fala zachorowań, maseczkowe gestapo, maseczkowe patrole*. W związku z planowanymi na maj wyborami prezydenckimi, a w szczególności z ich trybem, w uzusie powstało wyrażenie *kopertowe wybory*. Na bazie związku *praca zdalna* w środowisku uczniowskim utworzono kolejne wyrażenia, por. *zdalna lekcja, zdalne życie*, żartobliwe *zdałłem* (‘zdałem’) *maturę*.

Z uwagi na deficyt maseczek ochronnych na wielu europejskich rynkach w okresie wiosennym oraz tryb ich zamawiania i towarzyszące temu nadużycia w powszechnym obiegu pojawiły się m.in. wyrażenia takie jak *afery maseczkowa* ‘o nieatestowanych dostawach medycznych środków ochrony przed koronawirusem (głównie z Chin i Ukrainy)’, *dyplomacja „maseczkowa”/ масочная дипломатия, дипломатия масок, коронавирусная дипломатия* ‘o dostawie środków ochrony osobistej i sprzętu medycznego do innych państw, która ma przedstawiać Chiny jako hojnego oraz odpowiedzialnego partnera’.

Poza wspomnianymi połączeniami wyrazowymi język rosyjski obfituje w szereg innych nowych wyrażen, np. *посп. подцепить корону i подхватить „корону”* ‘zaболеть коронавирусом’ lub *стать „коронованным”* ‘стать носителем коронавируса’, *вирус разъединения, красная (грязная) зона [в больнице]* ‘место, где непосредственно размещены пациенты с коронавирусом’ (i analogicznie *чистая зона*), *китайский вирус, домашний режим, масочный (масочно-перчатый) режим, пик эпидемии, ковидный инсульт, коронавирусный (домашний) карантин, диванные вирусологи* ‘люди, не имеющие никакого отношения do изучения wirusow i nawet medycynie, однако с уверенностью выдающие информацию o wirусе’, *социальный мониторинг* ‘мобильное приложение, которое помогает городу обеспечить соблюдение карантина’, *сарказузные цифровой канцлагерь* ‘o введении в Москве и некоторых регионах системы электронных пропусков для выхода на улицу во время карантина’, *режим ХЗ* ‘режим неизвестности, обычно употребляется в связи с введением властями очередных запретов, связанных с пандемией, или наоборот снятия

их без особенных объяснений и поводов’, *шведский сценарий* ‘сценарий, при котором страна не вводит карантин, не закрывает школы, границы и не штрафует погулянцев’, *путинские каникулы* ‘о решении российского президента по поводу коронавируса: „объявить следующую неделю нерабочей с сохранением заработной платы”’, *курс лимона (имбиря)* ‘о том, что во время пандемии выросла цена на эти продукты’, *„родина” коронавируса*, *зумиться на удаленке*, *индекс самоизоляции*, *выйти на плато*.

Nowe jednostki a system leksykalny

W okresie pandemii systemy leksykalne języka polskiego i rosyjskiego bogacą się nowymi jednostkami o różnej proveniencji³⁶. Obok wyrazów i wyrażeń zapożyczonych (w tym także zapożyczeń wewnętrznych) powstają nowe formacje. Derywaty motywowane są podstawami rodzimymi i obcymi. Do ich wykreowania wykorzystano różnorodne środki słowotwórcze. Nowe jednostki łatwo włączane są do poszczególnych systemów leksykalnych. W polszczyźnie i ruszczyźnie tworzą się ciągi synonimiczne, składające się zarówno z wyrazów rodzimych, jak i obcych, por. *koronawirus* – *COVID-19*/ *коронавирус* – *ковид-19*, *постковидный* – *посткоронный*, *koronaświrus* – *koronaidiota*/ *коронадиссидент* – *кодид-диссидент* (*ковиддиссидент*) – *коронаскептик* – *коронапофигист* – *ковидоскептик* – *ковигист* – *ковидиот* – *шашлычник* – *погулянец*, *карантиниада* – *ковидиада*, *дистанционка* – *дистант* – *удаленка*, *запрещенка* – *санкционка*, *ковид-бумеры* – *корониалы* – *ковиниалы* (← *ковид* + *миллениалы*). Część neologizmów ma polisemiczny charakter (np. *корониалы*), przy czym niektóre ze znaczeń tych wyrazów są synonimiczne w stosunku do innych powych leksemów, np. *ковидник*₁ – *ковидарий* ‘больница’, *ковидник*₂ – *ковидный* ‘больной Covid-19’, *коронавты*₂ – *ковидонавты* ‘все обитатели (врачи и пациенты) зараженных больниц’. Z kolei semantemy rzeczownika *koronaświrus*₁₋₂ są żywym przykładem antonimii wewnętrznej.

Częstszym zjawiskiem od enantiosemii jest antonimia zachodząca między nowymi jednostkami leksykalnymi, por. *ковид-диссиденты* (*коронадиссиденты*) ↔ *ковидэнтузиасты* (*коронаэнтузиасты*), *масочники* ↔ *антимасоч-*

³⁶ Prezentacja niewielkiego wycinka zasobów leksykalnych języka polskiego i rosyjskiego, w szczególności w zestawieniu z kilkoma przykładami pochodzącymi z innych języków, pokazuje, jak użytkownicy różnych języków próbują włączyć do swoich systemów leksykalnych nominacje nazywające różne nowe realia oraz zachowania społeczne w okresie pandemii (por. kontaminanty: francuski *désinfox* i rosyjski *инфодемия*; hiszpańskie wyrażenie *la Gestapo de balcones* i rosyjskie złożenie *карантин-шейминг*).

ники, коронавты, ↔ голомордые, расхламинго ↔ захламинго, дистанционное образование – обучение-онлайн ↔ обучение-оффлайн.

Część nowego słownictwa jest efektem neosemantyzacji (*domówka, wymazówka, самоизоляция, голомордые* i inne). „Nowe życie” zyskuje dotychczasowa leksyka pasywna (*наружу*) czy wojenna (*война з коронаwirusem, война с пандемией*). Powstają nowe wyrażenia (*дипломатия масечkowa, подценить корону*), niektóre dotychczasowe – nabierają nowych znaczeń (*в мирное время*). Porównując polskie i rosyjskie słownictwo okresu rozprzestrzeniania się koronawirusa, należy odnotować wyrażenia bliskie brzmieniowo, lecz odnoszące się do różnych denotatów, złudne odpowiedniki, por. *червоний пункт еpidемii* ‘miejsce, punkt z najwyższą liczbą zachorowań’ i *красная (грязная) зона [в больнице]* ‘место, где непосредственно размещены пациенты с коронавирuсом’ (paronimia międzyjęzykowa).

Warto też podkreślić, że w niektórych grupach środowiskowych tworzenie nowego słownictwa niejednokrotnie jest obliczone na wywołanie efektu komicznego, jest rodzajem gry językowej, opartej m.in. na paronomazji: *e-picie* (por. *e-PII-y*), *социальные дистанцы* (por. *социальные дистанции*), *зумби* ‘тот, кто долго сидит в Zoom’ (por. *зомби*) oraz kontaminacji (por. wspomniane *дериwaty trikini, удалёнушка, расхламинго* i inne). Takie gry językowe w okresie pandemii wykorzystywane są także przez dziennikarzy w nagłówkach prasowych, por. *НеблаCOVIDный бизнес. Кто в регионах наживает на пандемии коронавирuса* [АиФ. 2000. № 22] (zbieżność brzmieniowa leksemów *неблаCOVIDный* i *неблаговидный*).

Ile z tych nowych leksemów i związków wyrazowych przetrwa dłużej w systemach leksykalnych każdego z omawianych języków? Trudno przewidzieć. Część słownictwa, zapewne o neutralnym zabarwieniu lub ze stonowanym ładunkiem emocjonalnym (np. *covidowy, дистанционка, удаленка, самоизоляция, жёлта strefa, афера масечkowa, масочный режим*), zostanie odnotowana przez słowniki, inne jednostki będą przesunięte do pasywnego zasobu leksykalnego, jeszcze inne odejść w zapomnienie.

BIBLIOGRAFIA

- Borowik Aleksander. 2020. *O witaminie H i imionach*. „Kurier Wileński” z 6.04. (online) <https://kurierwilenski.lt/2020/04/06/o-witaminie-h-i-imionach/> (dostęp 2.05.2020).
- Cambridge Dictionary. (online) <https://dictionaryblog.cambridge.org/category/new-words/> (dostęp 21.06.2020).
- Chaciński Bartek. 2020. *Korona na języku, czyli pandemia w polszczyźnie*. „Polityka” z 4.07. (online) <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/ludzieistyle/1961694,1,korona-na-jezyku-czyli-pandemia-w-polszczyznie.read> (dostęp 9.07.2020).

- Cierpich-Kozieł Agnieszka. 2020. *Koronareczywistość – o nowych złożeniach z członem korona-w-dobie pandemii*. „Język Polski” nr 4. (online) <https://jezyk-polski.pl/wp-content/uploads/2020/09/Artyku%C5%82-Cierpich-Kozieł.pdf> (dostęp 10.09.2020).
- Collins Dictionary*. (online) <https://www.collinsdictionary.com> (dostęp 21.06.2020).
- Comín Daniel. 2020. *La Gestapo de los balcones, el miedo y la gente con autismo*. (online) <https://autismodiario.com/2020/03/26/la-gestapo-de-los-balcones-el-miedo-y-la-gente-con-autismo/> (dostęp 18.05.2020).
- 2000+ „koronawirusowego”! Sprawdź czy dostaniesz. 2020. Fakt24.pl z 2.04. (online) <https://www.fakt.pl/pieniadze/biznes/koronawirus-jednorazowe-swiadczenie-postojowe-2080-zl-jak-je-dostac/bxsypmc> (dostęp 15.05.2020).
- Hołownia „O tępych parciu do koronawyborów”... (online) <https://www.wprost.pl/wybory-prezydenckie-2020/10322013/holownia-o-tepym-parciu-do-koronawyborow-wladza-jest-gotowa-poswiecic-zycie.html> (dostęp 15.07.2020).
- Klimowicz Joanna. 2020. *Koronawirus. Przeżyć emocje i je wypuścić. Terapeutka radzi, jak opanować „koronapanikę”*. „Gazeta Wyborcza” z 20.03. (online) <https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,25805834,koronawirus-przezyc-emocje-i-je-wypuscic-terapeutka-radzi.html> (dostęp 2.05.2020).
- Kłosińska Katarzyna. 2020. *Koronawirus*. (online) <https://sjp.pwn.pl/poradnia/hasLeko/Koronawirus;20058.html> (dostęp 20.04.2020).
- Kołodko Julia. 2020. *Koronapanika, czyli o tym, jak irracjonalność potęguje nasz strach przed nowym wirusem*. (online) <https://www.juliakolodko.com/koronapanika> (dostęp 02.05.2020).
- Kołodziejek Ewa. 2020. *Wyplaszczanie krzywej*. (online) <https://24kurier.pl/blogi/ewa-kolodziejek/wyplaszczanie-krzywej/> (dostęp 12.08.2020).
- Koronawybory, czyli jak wirus usunął w cień kampanię prezydencką*. (online) <https://www.pch24.pl/koronawybory--czyli-jak-wirus-usunal-w-cien-kampanie-prezydencka,74662,komentarze.html> (dostęp 15.07.2020).
- Kuligowska Katarzyna. 2020. *Język w czasach zarazy. O wpływie pandemii na system leksykalny języka polskiego i rosyjskiego*. „Acta Polono-Rhutenica” nr XXV/3: 109–125. *Miejski słownik slangu*. (online) <https://www.miejski.pl/> (dostęp 15.08.2020).
- Miturska-Bojanowska Jolanta. 2004. *Телескопическое словообразование в русском языке*. W: *Słowo. Tekst. Czas VII. Nowe środki nominacji językowej w nowej Europie*. Red. Aleksiejenko M., Kuczyńska M. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego: 427–431.
- Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego*. (online) <https://nowewyrazy.uw.edu.pl> (dostęp 9.09.2020).
- Ratajczyk Krystyna. 2015. *Kontaminacje leksykalne. Kultura – sens – pragmatyka*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Słowa na czasie*. (online) <http://www.slowanaczasie.uw.edu.pl> (dostęp 30.08.2020).
- Toulouse: les banderoles « Macronavirus » se multiplient, les convocations au commissariat aussi*. (online) <https://france3-regions.francetvinfo.fr/occitanie/haute-garonne/toulouse/toulouse-banderole-macronavirus-se-multiplient-convocations-au-commissariat-1821814.html> (dostęp 02.05.2020).
- Une manifestation contre le « macronavirus » à Dijon*. (online) <https://www.francebleu.fr/infos/politique/une-manifestation-contre-le-macronavirus-a-dijon-1581842925> (dostęp 28.05.2020).
- Urban Dictionary*. (online) <https://www.urbandictionary.com> (dostęp 21.06.2020).
- Wielki słownik języka polskiego*. Red. Źmigrodzki P. (online) https://wsjp.pl/do_druku.php?id_hasla=99717&id_znaczenia=0 (dostęp 26.08.2020).
- АиФ – «Аргументы и факты». 2020. № 22. (online) <https://aif.ru/gazeta/number/43659> (доступ 07.09.2020)

- АиФ – «Аргументы и факты». 2020. № 31. (online) <https://aif.ru/gazeta/number/44141> (доступ 07.09.2020).
- Apple predstavila novyy, koronakrizisnyy iPhone SE*. 2020. 16.04. (online) <https://bb.lv/statja/tehno/2020/04/16/apple-predstavila-novyy-byudzhethnyy-iphone-se> (доступ 30.04.2020).
- Галанина Ангелина, Бутрин Дмитрий. 2020. *Коронакризисная ревизия Совфед проанализирует закон о контрсанкциях*. «Коммерсантъ» 24.04. (online) <https://www.kommersant.ru/doc/4329187> (доступ 30.04.2020).
- Глотова Юлия. 2017. «Словарь перемен». *Языковой портрет эпохи*. (online) <https://goslitmuz.ru/news/157/5712/> (доступ 29.06.2020).
- Григорьева Полина В. 2019. *Блендинг как тип невузального словообразования: к уточнению понятия*. «Мир науки, культуры, образования» № 3 (76): 488–490.
- Калда Эрик. 2020. *Коронаподозрение: как местное сообщество укуло меня в больницу*. (online) <https://severnojepoberezhje.postimees.ee/6927127/koronapodozrenie-kak-mestnoe-soobshchestvo-upeklo-menya-v-bolnicu> (доступ 30.04.2020).
- Коронакризис. Правительство боится принимать решения без команды от Лукашенко*. 2020. (online) <https://naviny.by/article/20200421/1587452477-koronakrizis-pravitelstvo-boitsya-prinimat-resheniya-bez-komandy-ot> (доступ 30.04.2020).
- Толковый словарь русского языка начала XXI века. Актуальная лексика*. 2006. Ред. Скляревская Г.Н. Москва: Эксмо
- Хрущева Оксана А. 2009. *Блендинг в системе словообразования*. «Вестник ОГУ» № 11 (105): 95–101.
- Хрущева Оксана А. 2011. *Лингвокультурные особенности блендинга*. «Вестник Челябинского государственного университета» № 3 (218). Филология. Искусствоведение. Вып. 50: 143–145.

REFERENCES

- AiF – “Argumenty i fakty”. 2020. No 22. Available at: <https://aif.ru/gazeta/number/43659> (Accessed 07 September 2020). (In Russian)
- AiF – “Argumenty i fakty”. 2020. No 31. Available at: <https://aif.ru/gazeta/number/44141> (Accessed 07 September 2020). (In Russian)
- Apple predstavila novyy, koronakrizisnyy iPhone SE* [Apple unveils new coronavirus iPhone SE]. 2020. 16 April. Available at: <https://bb.lv/statja/tehno/2020/04/16/apple-predstavila-novyy-byudzhethnyy-iphone-se> (Accessed 30 April 2020). (In Russian)
- Borowik Aleksander. 2020. *O witaminie H i imionach*. “Kurier Wileński” 06 April. Available at: <https://kurierwilenski.lt/2020/04/06/o-witaminie-h-i-imionach/> (Accessed 02 May 2020). (In Polish)
- Cambridge Dictionary*. Available at: <https://dictionaryblog.cambridge.org/category/new-words/> (Accessed 21 June 2020). (In English)
- Chaciński Bartek. 2020. *Korona na języku, czyli pandemia w polszczyźnie*. “Polityka” 04 July. Available at: <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/ludzieistyle/1961694,1,korona-na-jezyku-czyli-pandemia-w-polszczyźnie.read> (Accessed 09 July 2020). (In Polish)
- Cierpich-Kozieł Agnieszka. 2020. *Koronarzeczywistość – o nowych złożeniach z członem korona- w dobie pandemii*. “Język Polski” no 4. Available at: <https://jezyk-polski.pl/wp-content/uploads/2020/09/Artyku%C5%82-Cierpich-Kozieł.pdf> (Accessed 10 September 2020). (In Polish)
- Collins Dictionary*. Available at: <https://www.collinsdictionary.com> (Accessed 21 June 2020). (In English)

- Comín Daniel. 2020. *La Gestapo de los balcones, el miedo y la gente con autismo*. 26 March. Available at: <https://autismodiario.com/2020/03/26/la-gestapo-de-los-balcones-el-miedo-y-la-gente-con-autismo/> (Accessed 18 May 2020). (In Spanish)
- 2000+ „koronawirusowego”! *Sprawdź czy dostaniesz*. 2020. Fakt24.pl. 02 April. Available at: <https://www.fakt.pl/pieniadze/biznes/koronawirus-jednorazowe-swiadczenie-postojowe-2080-zl-jak-je-dostac/bxsypmc> (Accessed 15 May 2020). (In Polish)
- Galanina Angelina, Butrin Dmitrij. 2020. *Koronakrizisnaâ reviziâ Sovfed proanaliziruet zakon o kontrsanckciâh* [Corona-crisis audit of the Federation Council will analyze the law on counter-sanctions]. “Kommersant” 24 April. Available at: <https://www.kommersant.ru/doc/4329187> (Accessed 30 April 2020). (In Russian)
- Glotova Ŭliâ. 2017. “*Slovar' peremen*”. *Âzykovej portret èpohi* [“Dictionary of Change”. Language portrait of the era]. Available at: <https://goslitmuz.ru/news/157/5712/> (Accessed 29 June 2020). (In Russian)
- Grigor'eva Polina V. 2019. *Blending kak tip neuzual'nogo slovoobrazovaniâ: k utočneniû ponâtiâ* [Blending as a type of non-usual word formation: to clarify the concept]. “Mir nauki, kul'tury, obrazovaniâ” no 3 (76), pp. 488–490. (In Russian)
- Hołownia “O tepym parciu do koronawyborów”...* Available at: <https://www.wprost.pl/wybor-y-prezydenckie-2020/10322013/holownia-o-tepym-parciu-do-koronawyborow-wladza-jest-gotowa-poswiecic-zycie.html> (Accessed 15 July 2020). (In Polish)
- Hruševa Oksana A. 2009. *Blending v sisteme slovoobrazovaniâ* [Blending in the word formation system]. “Vestnik OGU” no 11 (105), pp. 95–101. (In Russian)
- Hruševa Oksana A. 2011. *Lingvokul'turnye osobennostiblendinga* [Linguocultural features of blending]. “Vestnik Čelâbinskogo gosudarstvennogo universiteta” no 3 (218). *Filologîâ. Iskusstvovedenie*. Vyp. 50, pp. 143–145. (In Russian)
- Kalda Èrik. 2020. *Koronapodozrenie: kak mestnoe soobšestvo upeklo menâ v bol'nicu* [Corona suspicion: how the local community took me to the hospital]. 30 April. Available at: <https://severnojepoberezhje.postimees.ee/6927127/koronapodozrenie-kak-mestnoe-soobshchestvo-upeklo-menya-v-bolnicu> (Accessed 30 April 2020). (In Russian)
- Klimowicz Joanna. 2020. *Koronawirus. Przeżyć emocje i je wypuścić. Terapeutka radzi, jak opanować “koronapanikę”*. “Gazeta Wyborcza” 20 March. Available at: <https://bialystok.wyborcza.pl/bialystok/7,35241,25805834,koronawirus-przezyc-emocje-i-je-wypuscic-terapeutka-radzi.html> (Accessed 02 May 2020). (In Polish)
- Kłosińska Katarzyna. 2020. *Koronawirus*. Available at: <https://sjp.pwn.pl/poradnia/hasLeko/Koronawirus;20058.html> (Accessed 20 April 2020). (In Polish)
- Kołodko Julia. 2020. *Koronapanika, czyli o tym, jak irracjonalność potęguje nasz strach przed nowym wirusem*. 09 April. Available at: <https://www.juliakolodko.com/koronapanika> (Accessed 02 May 2020). (In Polish)
- Kołodziejek Ewa. 2020. *Wyplaszczanie krzywej*. Available at: <https://24kurier.pl/blogi/ewa-kolodziejek/wyplaszczanie-krzywej/> (Accessed 12 August 2020). (In Polish)
- Koronakrizis. Pravitel'stvo boitsâ prinimat' rešeniâ bez komandy ot Lukašenko* [Coronacrisis. The government is afraid to make decisions without a command from Lukashenka]. 2020. 30 April. Available at: <https://naviny.by/article/20200421/1587452477-koronakrizis-pravitelstvo-boitsya-prinimat-resheniya-bez-komandy-ot> (Accessed 30 April 2020) (In Russian)
- Koronawybory, czyli jak wirus usunął w cień kampanię prezydencką*. Available at: <https://www.pch24.pl/koronawybory--czyli-jak-wirus-usunal-w-cien-kampanie-prezydencka,74662,komentarze.html> (Accessed 15 July 2020). (In Polish)
- Kuligowska Katarzyna. 2020. *Język w czasach zarazy. O wpływie pandemii na system leksykalny języka polskiego i rosyjskiego*. “Acta Polono-Rhutenica” no XXV/3, pp. 109–125. (In Polish)
- Miejski słownik slangu*. Available at: <https://www.miejski.pl/> (Accessed 15 August 2020). (In Polish)

- Miturska-Bojanowska Jolanta. 2004. *Телескопическое словообразование в русском языке*. In: *Słowo. Tekst. Czas VII. Nowe środki nominacji językowej w nowej Europie*. Eds Aleksiejko M., Kuczyńska M. Szczecin, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, pp. 427–431. (In Polish)
- Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego*. Available at: <https://nowewyrazy.uw.edu.pl> (Accessed 09 September 2020). (In Polish)
- Ratajczyk Krystyna. 2015. *Kontaminacje leksykalne. Kultura – sens – pragmatyka*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. (In Polish)
- Słowa na czasie*. Available at: <http://www.slowanaczasie.uw.edu.pl> (Accessed 30 August 2020). (In Polish)
- Tolkovij slovar' russkogo âzyka načala XXI veka. Aktual'naâ leksika* [Explanatory dictionary of the Russian language at the beginning of the XXI century. Actual vocabulary]. 2006. Ed. Sklârevskaâ G.N. Moscow: Èksmo. (In Russian)
- Toulouse: les banderoles « Macronavirus » se multiplient, les convocations au commissariat aussi*. 2020. 28 April. Available at: <https://france3-regions.francetvinfo.fr/occitanie/haute-garonne/toulouse/toulouse-banderole-macronavirus-se-multiplient-convocations-au-commissariat-1821814.html> (Accessed 02 May 2020). (In French)
- Une manifestation contre le « macronavirus » à Dijon*. 2020. 16 February. Available at: <https://www.francebleu.fr/infos/politique/une-manifestation-contre-le-macronavirus-a-dijon-1581842925> (Accessed 28 May 2020). (In French)
- Urban Dictionary*. Available at: <https://www.urbandictionary.com> (Accessed 21 June 2020). (In English)
- Wielki słownik języka polskiego*. Ed. Źmigrodzki P. Available at: https://wsjp.pl/do_druku.php?id_hasla=99717&id_znaczenia=0 (Accessed 26 August 2020). (In Polish)

